

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีประชาชนทั้งในเมือง และชนบทประสบปัญหาด้วยโอกาสทางการเงิน ไม่สามารถใช้บริการทางการเงินในระบบตามปกติได้ ประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ และต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ ดังนั้น ธนาคารออมสินจึงได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เปิดดำเนินการโครงการธนาคารประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ยากจนที่ขาดโอกาสทางการเงินให้ได้รับบริการทางการเงิน และการสนับสนุนอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาและยกระดับศักยภาพในการประกอบอาชีพ คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงและยั่งยืนทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย ประกอบกับธนาคารออมสินมีศักยภาพในการดำเนินงานเพียงพอ กล่าวคือมีสาขาของธนาคารกระจายอยู่ทุกภาค ทั่วประเทศจำนวน 578 สาขา ซึ่ง ธนาคารสามารถใช้สาขาเป็นกลไกในทางให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับธนาคารมีประสบการณ์ในการให้สินเชื่อในระดับหนึ่ง พร้อมกันนี้ การเปิดให้บริการ โครงการธนาคารประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของธนาคาร ได้อีกทางหนึ่งด้วย

หลักการดำเนินการของโครงการธนาคารประชาชนที่สำคัญ คือ เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของธนาคารออมสินที่จะเป็นธนาคารในดวงใจของประชาชน และเพื่อสร้างพื้นฐานความมั่นคงที่ยั่งยืนแก่ผู้ประกอบการรายย่อย

วัตถุประสงค์ของโครงการ (ธนาคารออมสิน, 2546 : ออนไลน์)

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพรายได้ และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อันจะเป็นการเสริมสร้างพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์ อย่างเป็นระบบในหมู่สมาชิก
3. เพื่อพัฒนาอาชีพให้สมาชิก และส่งเสริมให้สมาชิกมีงานทำ

4. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กับสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งไม่สามารถเข้าสู่ระบบการเงินที่เป็นปกติได้อย่างต่อเนื่อง

5. เพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ที่จะเป็นธนาคารในดวงใจของประชาชน

#### กลุ่มเป้าหมายของโครงการธนาคารประชาชนคือ

1. ประชาชนทั่วไปที่ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย
2. ผู้มีรายได้ประจำที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม
3. ผู้ที่สนใจประกอบอาชีพอิสระรายย่อย

รายละเอียด จำนวนเงินให้กู้ ระยะเวลาคืนเงินกู้ วิธีชำระคืนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยกรณีผิดนัด หลักประกัน เป็นไปตามคำสั่งธนาคารออมสินที่ 34/2546 เรื่อง โครงการธนาคารประชาชน (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2) สั่ง ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2546 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จำนวนเงินให้กู้ ให้กู้ได้ตามความจำเป็นและสามารถชำระคืน แต่ไม่เกินวงเงิน ดังนี้

1. กรณีกู้ครั้งแรก กู้ได้ไม่เกินรายละเอียด 30,000.- บาท
2. กรณีกู้ครั้งต่อไป กู้ได้ไม่เกินรายละเอียด 50,000.- บาท

#### ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้

1. กรณีวงเงินกู้ไม่เกิน 15,000.- บาท ระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 13 งวด
2. กรณีวงเงินกู้เกิน 15,000.- บาท แต่ไม่เกิน 30,000.- บาท ระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 25 งวด
3. กรณีวงเงินกู้เกิน 30,000.- บาท แต่ไม่เกิน 50,000.- บาท ระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 37 งวด

#### วิธีการชำระคืนเงินกู้

ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือน

### อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยกรณีผิดนัด

เป็นไปตามที่ธนาคารประกาศกำหนด ณ วันที่ออกคำสั่งนี้ คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน

กรณีผู้ผิดนัดชำระหนี้ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คิดดอกเบี้ยกรณีผิดนัด โดยคำนวณจากเงินต้นในงวดที่ผิดนัดในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อเดือน

หลักประกันการกู้เงิน สามารถใช้หลักประกันประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนี้

1. กรณีใช้บุคคลค้ำประกัน ได้แก่
  - (1) สมาชิกโครงการ ณ สาขาเดียวกันกับผู้กู้ จำนวน ไม่น้อยกว่า 2 คน หรือ
  - (2) ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานองค์การของรัฐ ที่ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป หรือระดับอัตราเงินเดือนเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ จำนวน 1 คน หรือ
  - (3) พนักงานผู้มีรายได้ประจำของบริษัทหรือองค์กรธุรกิจเอกชน ซึ่งมีระยะเวลาการทำงานในบริษัทหรือองค์กรธุรกิจนั้น ติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน ไม่น้อยกว่า 2 คน หรือ
  - (4) ลูกค้าเงินฝากประเภทใดประเภทหนึ่งของธนาคารที่ธนาคารให้ความเชื่อถือ จำนวน ไม่น้อยกว่า 1 คน หรือ
  - (5) บุคคลที่ธนาคารให้ความเชื่อถือ จำนวน ไม่น้อยกว่า 1 คน ค้ำประกัน และผู้ค้ำประกันตาม (1) (5) ต้องมีคุณสมบัติส่วนบุคคล ดังนี้

- เป็นผู้ที่มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และเมื่อรวมอายุผู้ค้ำประกันระยะเวลาที่ชำระเงินกู้แล้วไม่เกิน 65 ปี
- มีถิ่นที่อยู่แน่นอนสามารถติดต่อได้
- ค้ำประกันผู้กู้ได้ไม่เกิน 2 คน

การให้บุคคลใดค้ำประกันผู้กู้ได้ไม่เกินกว่า 2 คน ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการสินเชื่อสาขา โดยพิจารณาจากรายได้และความน่าเชื่อถือ

การให้บุคคลค้ำประกันต่างประเภทกัน สามารถค้ำประกันเงินกู้ร่วมกันได้ อาทิเช่น ผู้กู้ 1 ราย สามารถใช้สมาชิกโครงการธนาคารประชาชน จำนวน 1 คน และพนักงานผู้มีรายได้ประจำของ

บริษัทหรือองค์กรธุรกิจเอกชน ซึ่งมีระยะเวลาการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน ค่าประกันเงินกู้ร่วมกันได้ เป็นต้น

2. กรณีใช้หลักประกันประเภทอื่น สามารถใช้หลักประกันที่เป็นของผู้กู้ หรือของบุคคลอื่นที่ยินยอมให้ใช้ค่าประกัน ดังนี้

- (1) สมุดเงินฝากออมสิน และหรือสลากออมสินพิเศษ
- (2) สังกหริมทรัพย์ที่มีทะเบียน ดังนี้
  - รถยนต์ที่มีสภาพดี และได้ทำประกันภัยเรียบร้อยแล้ว
  - รถจักรยานยนต์ที่มีสภาพดี และได้ทำประกันภัยเรียบร้อยแล้ว
- (3) อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ที่มีความเจริญ มีไฟฟ้า สาธารณูปโภคอื่น ๆ ตามความจำเป็น และมีทางสาธารณประโยชน์ซึ่งสามารถเข้าออกได้สะดวก

เนื่องจากการชำระคืนเงินกู้ของโครงการธนาคารประชาชนนั้น ผู้กู้จำเป็นต้องนำเงินมาฝากไว้ในบัญชีเงินฝากของตนเองที่เปิดไว้กับธนาคารฯ เมื่อครบรอบการชำระหนี้ในแต่ละงวด ทางธนาคารฯ จะหักเงินฝากในบัญชีเงินฝากของผู้กู้แต่ละราย เพื่อชำระหนี้ในบัญชีเงินกู้ของตนเองต่อไป ดังนั้น ก่อนจะพิจารณาอนุมัติเงินกู้ จึงต้องให้ผู้ขอกู้ฝากถอนเงินก่อนการยื่นเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 2 เดือน และมีความสม่ำเสมอในการฝากถอนเงินในบัญชี ทำให้ผู้ขอกู้คุ้นเคยกับการนำเงินมาฝากคุ้นเคยกับการใช้บริการในระบบธนาคาร และสร้างลักษณะนิสัยในการออมเงินกับผู้กู้

โดยสิ้นเชิงในโครงการธนาคารประชาชน ใช้หลักประกันเป็นบุคคลค้ำประกัน ทั้งสมาชิกโครงการฯ หรือข้าราชการ หรือลูกจ้างบริษัทต่าง ๆ จากผลการดำเนินงานของธนาคารออมสิน สาขาลำปาง ในโครงการธนาคารประชาชน ณ สิ้นเดือน ธันวาคม 2545 มีจำนวนผู้กู้เงินที่มีหนี้ค้างชำระทั้งหมด 198 ราย จากจำนวนผู้กู้เงินทั้งหมดในปัจจุบันของโครงการธนาคาร ณ สิ้นเดือน ธันวาคม 2545 จำนวน 495 ราย แสดงให้เห็นว่ามีผู้กู้เงินในโครงการบางส่วนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้ตามสัญญา ในการศึกษาครั้งนี้จึงต้องการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบที่ทำให้ผู้กู้ไม่สามารถมาชำระหนี้ได้ เพื่อหาแนวทางวางแผนวิเคราะห์สินเชื่อให้มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงคุณภาพการบริการให้ดียิ่งขึ้น

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้ ในโครงการ ธนาคารประชาชน ของ ธนาคารออมสิน สาขาลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ของผู้กู้เงินในโครงการธนาคารประชาชน และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของธนาคารออมสินสาขาลำปาง

## 1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้กู้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการค้างชำระหนี้ของผู้กู้ หรือให้มีการค้างชำระหนี้ให้น้อยที่สุด และเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้กู้เงินและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่มีต่อโครงการธนาคารประชาชน ของธนาคารออมสินสาขาลำปาง จังหวัดลำปาง เพื่อการปรับปรุงการบริการ การบริหารงาน วางแผนงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการ ของลูกค้าเป้าหมาย และเจตนารมณ์ของ โครงการฯ

## 1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้ในโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาลำปาง และปัญหาและอุปสรรคของผู้กู้เงินในโครงการธนาคารประชาชน และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของธนาคารออมสินสาขาลำปาง โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้กู้เงินในโครงการธนาคารประชาชนที่ใช้บริการของธนาคารออมสิน สาขาลำปาง จำนวน 199 ราย และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของธนาคารออมสินสาขาลำปาง จำนวน 20 ราย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 4 เดือน ตั้งแต่ 1 เมษายน 2546 ถึง 1 สิงหาคม 2546

## 1.5 นิยามศัพท์

ผู้กู้เงิน	หมายถึง	ผู้กู้เงินในโครงการธนาคารประชาชน
หนี้ค้างชำระ	หมายถึง	ผู้กู้เงินในโครงการธนาคารประชาชนที่มีประวัติผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่ 1 งวดขึ้นไป